

ارزان خري يا مالخري؟!

حسين كه جواني با قد کوتاه و موهاي بلند است به ما مي‌گويد كه من از كجا مي‌دانستم كه آن اموال دزدي است؟

جام جم آنلاين: حسين كه جواني با قد کوتاه و موهاي بلند است به ما مي‌گويد كه من از كجا مي‌دانستم كه آن اموال دزدي است؟ اگر دزدي است پس چرا پليس آنها را بازداشت نمي‌كند؟ من هم مثل هزاران نفری كه هر روز از اين اشخاص خريد مي‌كنند، چند قلم ارزان قيمت براي ماشينم خريدم. حالا آیا واقعا من هم به جرم مالخري محاكمه خواهم شد؟

شايد خيلي از ما در شهر خودمان مناطقي را بشناسيم كه معمولا در آنجا اموال دست دوم و سرقتي به فروش مي‌رسد و وقتي وارد اين مناطق مي‌شويم، معمولا با قيمت‌هاي عجيب و غريب مواجه مي‌شويم كه گاهي تا نصف يا يك سوم قيمت واقعي آن كالا است، در اين مواقع شايد وسوسه شويم كه آن اجناس را خريداري كنيم اما معمولا ناگهان به خودمان مي‌آييم كه نكند اين اجناس دزدي باشد و مرتكب جرم مالخري شده باشيم و بعد از دستگيري سارق، به سراغ ما بيايند؟ اگر براي شما هم سوالات يا مشكلات مشابهي پيش آمده پيشنهاد مي‌شود اين مطلب را بخوانيد.

ماده‌اي براي مالخرها

قانونگذار در ماده 662 قانون مجازات اسلامي بيان مي‌كند: هر كس با علم و اطلاع يا با وجود قرابين اطمينان‌آور به اين كه مال در نتيجه ارتكاب سرقت به دست آمده است، آن را به نحوي از انحا تحصيل يا مخفي يا قبول نمايد يا مورد معامله قرار دهد به حبس از 6 ماه تا 3 سال و تا 74 ضربه شلاق محكوم خواهد شد.

اكثر سارقان به اين اميد مرتكب سرقت مي‌شوند كه بتوانند مال مسروقه را فروخته و آن را تبديل به پول كنند، بنابراين يكي از موثرترين راه‌ها براي مبارزه با سرقت، جلوگيري از خريد و فروش اموال مسروقه است. در واقع خريداران اموال مسروقه از اين جهت كه انگيزه اين عمل (سرقت) را در سارقان زنده نگه مي‌دارند، مسئوليت بزرگي دارند و قانونگذار بايد چاره‌اي جدي‌تر بينديشد.

مثلا مجازات كساني را كه در اموال مسروقه مداخله مي‌كنند، با سارقان يكسان يا بيشتر باشد، به عنوان مثال در انگلستان حداكثر مجازات سرقت 10 سال حبس است، در حالي كه حداكثر مجازات مداخله در اموال مسروقه 14 سال حبس است.

من مالخر نيستم

حال به سوال اصلي برگرديم يعني آیا هنگامي كه در بازار با جنسي ارزان و مشكوك مواجه مي‌شويم و آن را مي‌خريم، ممكن است مرتكب مالخري شده باشيم؟

بله. البته همان‌طور كه در قانون بيان شده، شخص در صورتي ممكن است مرتكب اين جرم شود كه با علم و اطلاع يا وجود قرابين اطمينان‌آور نسبت به اين كه مال دزدي است، آن را بخرد. پس اگر هنگام خريد از اوضاع و احوال متوجه شديد كه آن مال دزدي است و بعد آن را خريديد، مرتكب جرم مالخري شده‌ايد. قرابيني مي‌تواند به شما كمك كند كه جريان مشكوك است يا اين كه مال سرقتي است، مثل اين كه قيمت مال نسبت به قيمت واقعي بسيار پايين‌تر باشد، يا شخصي با استرس و عجله به سراغ شما مي‌آيد و آن جنس را براي فروش به شما پيشنهاد مي‌كند و... در اين خصوص بايد افزود كه در اكثر شهرها مناطقي وجود دارد كه معمولا اجناس دزدي در آنجا به فروش مي‌رسد، حال اگر شما با اطلاع از اين امر براي خريد به اين مناطق رفتيد، ديگر نمي‌توانيد ادعا كنيد كه من از سرقتي بودن اين مال اطلاع نداشتم و اثبات اين امر در دادگاه بسيار مشكل است. ما به شما پيشنهاد مي‌كنيم كه از اين مناطق خريد نكنيد تا در مظان اتهام قرار نگيريد.

مال به فروش رسیده

هنگامي كه سارق، مال را به مالخر فروخته تكليف مالباخته چيست؟ به عبارت ساده‌تر اگر مال دزدي به فروش رفته بود بايد چه كار كنيم؟

بر طبق قانون، سارق موظف است عين مال يا در صورتي كه عين آن از بين رفته باشد، مثل آن يا قيمت آن مال را به مالباخته بدهد.

برای دریافت مال از سارق نیازی به تقدیم دادخواست مجدد به دادگاه نیست چون قانون، دادگاه را مکلف به این امر کرده است.

نکته: مجازات کسانی که در اموال مسروقه مداخله می‌کنند، باید با سارقان یکسان یا بیشتر باشد، به عنوان مثال در انگلستان حداکثر مجازات سرقت 10 سال حبس است، در حالی که حداکثر مجازات مداخله در اموال مسروقه 14 سال حبس است. پس در مواقعی که سارق اموال را نفروخته کار ما راحت است اما در مواردی که سارق، اموال سرقتی را فروخته، شخص باید دادخواست استرداد اموال را از مالخر مطرح کند که ممکن است تحت عنوان غصب بیان شود و در این مواقع، او مکلف است مال را به صاحب اصلی بازگرداند و در صورت نبود مال، مثل یا قیمت آنرا پرداخت کند. در هر صورت سارق و مالخر هر دو ضامن هستند.

در این خصوص باید افزود، هر کس به ناحق مال دیگری را تصاحب کند، مکلف است آن را به صاحب واقعی خود بازگرداند و در این موارد کاری به علم یا عدم علم متصرف نداریم، برای اطلاع بیشتر از این بحث مطالعه مبحث غصب در قانون مدنی خالی از لطف نیست. یادآوری این نکته نیز ضروری است که سارق یا مالخر مسوول هرگونه عیبی که در این مدت بر مال وارد می‌شود نیز هستند، هر چند که آن عیب مستند به عمل آنها نباشد.

حرفه‌ای‌ها

قانون برای افراد حرفه‌ای که مالخوری را شغل خویش قرار داده‌اند بیشترین حد مجازات را قائل شده است، حال برای این‌که بگوییم شخصی حرفه خود را مالخوری قرار داده، چند بار باید مرتکب این عمل شود؟

در انتهای ماده 662 آمده است: در صورتی که متهم معامله اموال مسروقه را حرفه خود قرار داده باشد به حداکثر مجازات در این ماده محکوم می‌شود.

حال باید دید حرفه‌ای کیست؟ برای اثبات این امر باید به شواهد و قرائن توجه کنیم و نمی‌شود جواب قاطع به این مساله داد. با این اوصاف ممکن است شخصی برای بار اول مرتکب چنین عملی بشود ولی بتوان اثبات کرد که او به صورت حرفه‌ای این کار را انجام می‌دهد مثلاً این‌که فرد اموال مسروقه را نه برای استفاده شخصی بلکه برای فروش مجدد تهیه کرده یا این‌که وسایل و ابزار و مکان لازم را برای خرید و فروش اموال مسروقه مهیا کرده و با سارقان سابقه‌دار نیز در ارتباط است. البته قوی‌ترین دلیل برای این امر، تکرار عمل است، اما در این مورد هم نمی‌شود به صورت کلی حکم داد مثلاً اگر ما چند بار به طور اتفاقی با سارقان برخورد کردیم (و شیطون تو جلدمون رفت و گفتیم مفت‌ه حالا می‌خریم) صرف تکرار خرید مال مسروقه را نمی‌توان دلیلی برای اثبات این امر که لزوماً معامله اموال مسروقه را حرفه خود قرار داده‌ایم، دانست.

مال خودمه

شاید آخرین سوالی برایمان پیش بیاید این باشد، هنگامی که مال خویش را در خیابان نزد سارق یا مالخر دیدیم چه کنیم؟

خوب در این مواقع بعضی‌ها که احساس می‌کنند زور بازو دارند، خودشان اقدام می‌کنند که یا کتک می‌خورند و دست خالی برمی‌گردند یا طرف را با خاک یکسان می‌کنند و اموال خود را پس می‌گیرند، شاید در ابتدای امر این عمل منطقی باشد که شخص سریعاً خودش اقدام کند، ولی اگر چنین شد باید در کلانتری و قوه قضاییه را ببندیم و مردم خودشان برای احقاق حقوقشان اقدام کنند. پس از این اقدام خودداری کنید و از عواقب احتمالی آن بپرهیزید، چون به عنوان مثال اگر سارق را مورد ضرب و شتم قرار دادید و او شکایت کرد، علاوه بر دیه باید مجازاتش را نیز تحمل کنید.

بهترین راه این است که سریعاً به 110 زنگ بزنید و آن شخص را به مأموران معرفی کنید، سپس مأموران وضعیت موجود را صورتجلسه می‌کنند و شما اگر مدارکی دارید می‌توانید ضمیمه کنید، مثلاً اگر گوشی تلفن همراهتان را دزدیده‌اند با ارائه کارتن و تطبیق آن با سریال گوشی، آن را تقدیم مأموران می‌کنید و پس از صورتجلسه، خودتان یا مأموران کلانتری دعوای مربوطه را در دادسرا مطرح کنید و پس از آن پیگیر مراحل قانونی شوید. اما اگر از محل اختفای مالخرها یا سارقان مطلع شدید بهتر است اول به دادسرا بروید و با تشکیل پرونده در آنجا تقاضای رسیدگی کنید و پس از آن کلانتری با حکم ورود به منزل یا انبار یا ... که از دادسرا دریافت می‌کند وارد محل می‌شود و اموال را توقیف می‌کند.

علی طالبی / جام‌جم